

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 71 0 P 318874 21 Rev
Banjaluka, 29.09.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca A.R.1 iz B.L., zastupanog po punomoćniku S.O., advokatu iz B.L., protiv tuženih mlđb. A.R.2. iz B.L., zastupane po majci i zakonskoj zastupnici S.R. iz B.L. i R.R. iz B.L., zastupanih po S.R., advokatu iz B.L., radi izmjene odluke o izdržavanju, odlučujući o reviziji tužioca protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 318874 20 Mož od 24.12.2020. godine, na sjednici održanoj dana 29.09.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Zahtjev tuženog R.R. za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banja Luci broj 71 0 P 318874 19 P od 31.08.2020. godine, odbijen je prijedlog za određivanje privremene mjere koja glasi: „Obustavlja se obaveza tužioca plaćanja izdržavanja tuženog R.R. do pravosnažnosti odluke suda po predmetnoj tužbi“ (stav I izreke).

Odbijen je tužbeni zahtjev tužioca da se izmjeni stav 3 izreke presude Osnovnog suda u Banja Luci broj 71 0 P 208622 15 P od 31.07.2015. godine, koja presuda je pravosnažna 29.09.2015. godine, tako da se obaveže tužilac da na ime izdržavanja tužene mlđb. A.R.2. plaća mjesečno iznos od 20% od plate koju ostvaruje kod poslodavca M. a.d. B.L. i da se ukida obaveza tužioca na izdržavanje tuženog R.R. (stav II izreke).

Određeno je da svaka strana snosi svoje troškove postupka (stav III izreke).

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 318874 20 Mož od 24.12.2020. godine, žalba tužioca je djelimično uvažena, presuda Osnovnog suda u Banja Luci broj 71 0 P 318874 19 P od 31.08.2020. godine, preinačena u dijelu odluke o visini zakonskog izdržavanja (stav II izreke) tako što je obavezan tuženi da na ime doprinosa za izdržavanje mlđb. djeteta A.R.2. plaća mjesečno 20% od neto plate, umjesto ranije dosuđenih 25%, dok je u ostalom dijelu žalba tužioca odbijena i označena presuda prvostepenog suda u odbijajućem dijelu odluke o ukidanju obaveze na izdržavanje tuženog R.R. i prijedlogu za određivanje privremene mjere (preostali dio stava II i stav I izreke), potvrđena.

Žalba tuženih je odbijena, označena presuda prvostepenog suda u dijelu odluke o troškovima postupka (stav III izreke), potvrđena.

Zahtjev tuženih za naknadu troškova žalbenog postupka je odbijen.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužilac, u dijelu kojim je odbijen zahtjev za ukidanje izdržavanja drugotuženog, iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji i drugostepena presuda u pobijanom dijelu preinači.

U odgovoru na reviziju drugotuženi predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da se izmjeni stav III izreke presude Osnovnog suda u Banja Luci broj 71 0 P 208622 15 P od 31.07.2015. godine, tako da se obaveže tužilac da na ime izdržavanja tužene mlđb. A.R.2. (u daljem tekstu: prvotužena) plaća mjesečno iznos od 20% od plate koju ostvaruje kod poslodavca M. a.d. B.L. i zahtjev da se ukine obaveza tužioca na izdržavanje tuženog R.R. (u daljem tekstu: drugotuženi), kao i zahtjev za naknadu troškova postupka.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da je presudom Osnovnog suda u Banja Luci broj 71 0 P 208622 15 P od 31.07.2015. godine (pravosnažna sa 29.09.2015. godine), razveden brak između S.R. i tužioca, zaključen dana ...1994. godine i da su zajednička djeca parničnih stranaka mlđb. R.R. rođen ...1997. godine i mlđb. A.R.2. rođena ...2004. godine povjereni na čuvanje, brigu i vaspitanje majci i zakonskoj zastupnici, a otac A.R.1 obavezan je da na ime doprinosa za izdržavanje zajedničke djece mjesečno plaća iznos od po 25% od plate koju ostvaruje radeći kod poslodavca; da iz Odgovora Univerziteta ... B.L. broj ... od 21.01.2020. godine, proizlazi da je R.R. redovan student Fakulteta za ... Univerziteta ... B.L., da je akademske 2016/2017. godine upisao prvu godinu studija Univerziteta ... B.L. Fakulteta ..., studijska grupa: ... i opredjelio se za četvorogodišnji studijski program, da je akademske 2019/2020. godine upisao četvrtu godinu studija, da je studijski program ... program osnovnih akademskih studija koji traje tri godine i obezbjeđuje 180 ECTS bodova i studijski program osnovnih akademskih studija koji traje četiri godine i obezbjeđuje 240 ECTS bodova i čijim završetkom student stuče zvanje diplomirani grafički dizajner; da su u predmetu prvostepenog suda broj 71 0 P 239647 17 P u pravnoj stvari tužioca S.R. protiv tuženog A.R.1, radi utvrđenja, parnične stranke zaključile sudsko poravnanje dana 24.12.2018. godine, na način da je S.R. pripao u vlasništvo dvosoban stan u B.L. u Ul. ..., a na ime ½ dijela na ostalim nekretninama A.R.1 se obavezao istoj isplatiti protivvrijednost od 100.000,00 KM i to 50.000,00 KM na dan zaključenja poravnanja, a preostalih 50.000,00 KM najkasnije 31.01.2029. godine; da je presudom istog suda broj 71 0 P 233283 16 P od 30.11.2017. godine, odbijen tužbeni zahtjev tužioca radi izmjene odluke o povjeravanju i izdržavanju mlđb. prvotužene i ukidanja zakonske obaveze izdržavanja drugotuženog; da je tužilac, po osnovu poklona, dana 25.02.2020. godine upisan vlasnikom sa 1/1 dijela poslovnog prostora površine 25 m² u B.L. u Ul. ...; da je majka i zakonska zastupnica mlđb. tužene A.R.2. zaposlena u Društvu ... na radnom mjestu poslovni sekretar sa platom od 1.030,00 KM mjesečno; da je S.R. odobren i isplaćen kredit u iznosu 40.000,00 KM za kupovinu stana po osnovu ugovora o kupoprodaji broj OPU ..., sa rokom vraćanja od 120

mjeseci; da je tužilac u radnom odnosu na neodređeno vrijeme u M. a.d. Banja Luka, Direkcija ... i da neto plata iz ugovora o radu iznosi 2.384,43 KM, u koji iznos je uračunat i topli obrok.

Cijeneći da su se potrebe mladb. prvotužene protekom vremena i njenim rastom i razvojem neminovno povećale, kao i da se drugotuženi R. nalazi na redovnom školovanju i nije navršio 26 godina, a da tužilac nije dokazao da su se njegove mogućnosti da daje izdržavanje smanjile, da tužilac-predlagatelj obezbjeđenja nije učinio vjerovanim postojanje prava koje traži da se zaštiti predmetnom tužbom, niti da postoji opasnost da bi bez takve mjere protivnik mjere obezbjeđenja mogao spriječiti ili znatno otežati ostvarivanje prava tužioca, prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev, kao i prijedlog za određivanje mjere obezbjeđenja, pozivom na odredbe člana 231. stav 1, člana 232. stav 2, člana 233, člana 253. stav 2. i člana 263. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 54/02, 41/08 i 63/14 – u daljem tekstu PZ) i člana 278. Zakona o parničnom postupku („Sl. gl. RS“ br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Drugostepeni sud je našao da je žalba tužioca djelimično osnovana i žalbu djelimično uvažio, prvostepenu presudu preinačio u pogledu visine doprinosa za izdržavanje mladb. djeteta A.R.2. (20% mjesečno od neto plate, umjesto ranije dosuđenih 25%), dok je u ostalom dijelu žalba tužioca odbijena i prvostepena presuda u odbijajućem dijelu odluke o ukidanju obaveze na izdržavanje tuženog R.R. i prijedlogu za određivanje privremene mjere potvrđena, na osnovu odredbe člana 226. i 229. stav 1. tačka 4. ZPP.

Navodima revizije ne dovodi se u pitanje pravilnost drugostepene presude u pobijanom dijelu.

Predmet pobijanja u ovom revizionom postupku je drugostepena presuda u dijelu kojim je odbijen zahtjev tužioca da se ukine obaveza izdržavanja drugotuženog R.R.

Pravo na izdržavanje imaju lica određena zakonom, pod zakonom propisanim uslovima, a to pravo prestaje kada nastupe zakonski uslovi.

Odredbom člana 231. stav 1. PZ, propisano je da je međusobno izdržavanje članova porodice i drugih srodnika njihovo pravo i dužnost, a odredbom člana 232. stav 2. istog zakona, da su roditelji prvenstveno obavezni da izdržavaju maloljetnu djecu i u izvršavanju te obaveze moraju da iskoriste sve svoje mogućnosti. Dakle, roditelji su dužni da izdržavaju svoju maloljetnu djecu, čak i onda kada bi to išlo na štetu njihovog vlastitog izdržavanja. Dužnost roditelja da izdržavaju svoju maloljetnu djecu prestaje nastupanjem punoljetstva (član 108. PZ).

Ukoliko se dijete nalazi na redovnom školovanju, roditelji su dužni da mu prema svojim mogućnostima obezbijede izdržavanje i nakon punoljetstva, a najdalje do navršene 26 godine života (član 233. stav 1. PZ).

Tako punoljetno dijete koje se redovno školuje ima pravo da bude izdržavano od roditelja dok ne završi redovno školovanje, a najduže dok ne navrš 26 godina života. Kada se ispuni jedan od ova dva uslova prestaje obaveza izdržavanja punoljetnog djeteta i to po sili zakona.

Kada je u pitanju obrazovanje njihove maloljetne djece, roditelji imaju dužnost da se brinu o osnovnom školovanju svoje djece (član 83. stav 2. PZ), bez obzira na njihove materijalne prilike i druge okolnosti. Briga roditelja o redovnom osnovnom obrazovanju ne iscrpljuje se samo u upisu djeteta u osnovnu školu i omogućavanju da pohađa nastavu, već i u pomoći u savladavanju gradiva, nadzorom nad učenjem djeteta i drugo.

Za razliku od osnovnog obrazovanja, srednje i visoko obrazovanje nisu obavezni i roditelji imaju dužnost i pravo da prema svojim mogućnostima/prilikama omoguće i dalje školovanje svoje djece, vodeći računa o njihovim sklonostima i opravdanim željama (član 83. stav 3.).

Dužnost izdržavanja punoljetnog djeteta radi školovanja, u smislu odredbe člana 231. stav 1. PZ, proizlazi iz roditeljskih odnosa, a ne iz roditeljskog prava, koje po pravilu prestaje punoljetstvom. Ona nije izjednačena sa dužnošću roditelja da izdržavaju svoju maloljetnu djecu, jer je obaveza izdržavanja punoljetnog djeteta koje je na redovnom školovanju supsidijarna i zavisna od njegove imovine. Pravo na izdržavanje ostvariće punoljetno dijete ako se nalazi na redovnom školovanju i ako nema vlastite imovine, ili ako je nema dovoljno da može ostvariti sredstva potrebna za izdržavanje.

Dužnost izdržavanja punoljetnog djeteta radi školovanja zavisi i od mogućnosti roditelja, pa kada su roditelji materijalno neobezbijeđeni u mjeri da bi daljim izdržavanjem punoljetnog djeteta došla u pitanje njihova egzistencija, ne nastaje obaveza izdržavanja.

Ta obaveza roditelja (ako su ispunjeni ovi zakonski uslovi) traje do 26 godine života djeteta.

Redovno školovanje ne znači da dijete mora biti redovan učenik/student škole ili fakulteta. Redovno školovanje obuhvata i učenike/studente koji vanredno studiraju ali redovno slušaju nastavu, polažu ispite i slično. Ako dijete nije položilo ispite ili je izgubilo godinu, ali mu nije prestao status učenika/studenta, to ne znači da se više redovno ne školuje (pogotovo kada do toga dođe iz opravdanih razloga). Takođe, sama činjenica da je dijete upisano kao redovan učenik/student ne mora značiti da se ono redovno školuje ako ne sluša nastavu, ne polaže ispite, ili ne upisuje semestre i sl.

Za razliku od navedenog, redovnim školovanjem ne smatra se upis na postdiplomske studije, jer to nije završavanje prethodnog školovanja, nego početak novih studija i u takvoj situaciji ne postoji obaveza roditelja da finansiraju takvo obrazovanje, jer je to stvar ambicije i mogućnosti samog djeteta.

Nije sporno da je presudom Osnovnog suda u Banja Luci broj 71 0 P 208622 15 P od 31.07.2015. godine (pravosnažna sa 29.09.2015. godine), razveden brak između S.R. i tužioca i da su zajednička djeca parničnih stranaka, mlđb. R.R. rođen ...1997. godine i mlđb. A. R.2. rođena ...2004. godine, povjereni na čuvanje, brigu i vaspitanje majci i zakonskoj zastupnici, a tužilac obavezan da na ime doprinosa za izdržavanje zajedničke djece mjesečno plaća iznos od po 25% od plate koju ostvaruje radeći kod poslodavca.

Drugotuženi R.R., koji je postao punoljetan, je na redovnom školovanju, jer je prema pismenu - odgovoru Univerziteta ... B.L. broj ... od 21.01.2020. godine, redovan student Fakulteta ... Univerziteta ... B., koji je akademske 2016/2017. godine upisao prvu godinu

studija studijska grupa: ... i opredjelio se za četvorogodišnji studijski program, a akademske 2019/2020. godine upisao četvrtu godinu studija.

Studijski program ... je program osnovnih akademskih studija traje tri godine (kada obezbjeđuje 180 ECTS bodova) i četiri godine (kada obezbjeđuje 240 ECTS bodova), a završetkom osnovnih akademskih studija student stiče zvanje diplomirani grafički dizajner.

Tužilac u reviziji ističe da nije znao koji fakultet je upisao drugotuženi, obzirom da ne želi kontakt sa ocem, te da je po saznanju od poznanika da je upisao privatni fakultet bio ogorčen jer je smatrao da treba da studira na državnom fakultetu i to neki od fakulteta sa kojim postoji mogućnost zaposlenja, a ne neki sa kojim se neće moći zaposliti.

Ovi navodi tužioca ne dovode u pitanje pravilnost pobijane presude, jer pogrešno revident smatra, da samo roditelji, u pogledu daljeg školovanja svoje djece, nakon osnovnog školovanja, procjenjuju šta su sklonosti i opravdane želje djece i u koju školu ili fakultet treba da se dijete upiše. U pogledu neslaganja između roditelja i djece, kada npr. roditelji neopravdano uskraćuju saglasnost za upis djeteta, takvu saglasnost može dati organ starateljstva nakon razgovora sa roditeljima (član 215. stav 2. PZ).

Takođe, pravilnost zaključka nižestepeni sudova da je drugotuženi na redovnom školovanju, ne dovodi se u pitanje prigovorima iznesenim u reviziji - da je drugotuženi bio student četvrte godine sa nepoložena dva ispita i diplomskim radom i da mu je i u februaru 2021. godine status isti, jer i sam drugotuženi navodi da je IV godinu fakulteta odslušao cijelu i da još treba polagati ispite, a da su rokovi zbog korona virusa odgođeni.

Prema tome, kod činjenice da program osnovnih akademskih studija koga pohađa drugotuženi traje četiri godine, da drugotuženi ispunjava svoje obaveze redovnog pohađanja nastave i polaganja ispita, neosnovane su tvrdne tužioca da drugotuženi nije na redovnom školovanju, te da je završetkom treće godine studiranja drugotuženom prestala potreba izdržavanja, a time i obaveza tužioca.

Drugotuženi nema svoje imovine niti je u mogućnosti da sebi obezbijedi izdržavanje, jer prema utvrđenju prvostepenog suda živi u stanu sa majkom i sestrom (prvotuzenom), školovanje plaća 2.500 KM za svaku školsku godinu i isto finansira iz alimentacije, da je jedan dio platio na početku studija, a preostalo mu je da plati još 2.000 KM koji iznos nije platio jer zadnja 4 mjeseca nije primio alimentaciju, da ga od marta 2020. godine izdržava samo majka.

Pogrešno drugostepeni sud, interpretirajući činjenično utvrđenje prvostepenog suda, navodi da je drugotuženi vlasnik 1/1 dijela dvosobnog stana u B.L., Ul. ..., površine 69 m², jer to nije utvrđeno u prvostepenom postupku, niti proizlazi iz dokaza - Izvoda iz knjige uloženi ugovora broj ... od 17.06.2020. godine, Uprave PJ B., iz koga proizilazi da je R.R., sin M., vlasnik 1/1 dijela na dvosobnom stanu u B. površine 69 m², Ul. ..., a ne R.R., sin A. (drugotuženi).

Obaveza roditelja da izdržavaju punoljetno dijete na redovnom školovanju je djeljiva i zajednička obaveza oba roditelja. Ona zavisi i od mogućnosti/prilika roditelja da omoguće i dalje školovanje svoje punoljetne djece.

Nije samo tužilac roditelj koji kroz plaćanje alimentacije obezbjeđuje izdržavanje drugotuženog za vrijeme redovnog školovanja, jer drugotuženom, koji u stanu živi sa majkom i sestrom (prvotuženom), izdržavanje daje i majka, kojoj su djeca povjerena na brigu i vaspitanje, jer se u smislu odredbe člana 254. PZ rad i briga onog roditelja kome je dijete povjereno na vaspitanje cijeni kao njegov doprinos za izdržavanje.

Neosnovano tužilac prigovara da je davanjem izdržavanja doveden na minimum egzistencije, jer proizlazi da tužilac ima stan u Ul. ... u površini 86 m², da je poklonom stekao u vlasništvo poslovni prostor površine 25 m² u B. u Ul. ..., koji se iznajmljuje za zakupninu koja iznosi 600,00 KM, da i dalje radi u Kompaniji M. i ostvaruje mjesečna primanja u iznosu od 2.384,43 KM zajedno sa toplim obrokom, te da nema obaveze zakonskog izdržavanja drugih lica (osim tuženih).

Tužilac nije dokazao da je plaćanjem izdržavanja drugotuženom ugroženo njegovo zdravlje, zbog, kako navodi uskraćivanja sebi ljetovanja i banjskog liječenja zbog hronične bolesti bubrega i kičme.

Kako se drugotuženi i sada nalazi na redovnom školovanju, a nije navršio 26 godina života, to je, suprotno reviziji tužioca, pravilan zaključak nižestepenih sudova da se u konkretnom slučaju nisu stekli uslovi u smislu odredbe člana 233. stav 1. PZ za prestanak utvrđene obaveze tužioca na ime izdržavanja drugotuženog.

Tužilac nije dokazao da bez svoje krivice nije mogao ranije dostaviti novi dokaz – odgovor Univerziteta ... B. od 15.09.2021. godine, koji je dostavio uz podnesak dostavljen ovom sudu 20.09.2021. godine, slijedom čega taj dokaz ovaj sud nije cijenio, u smislu odredbe člana 253. u vezi sa članom 207. stav 1. i 2. ZPP.

Prema izloženom, ni ostali revizioni navodi, kojima se prigovara pravilnosti primjene odredaba parničnog postupka i materijalnog prava, nisu osnovani, slijedom čega je odlučeno kao u izreci, na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Zahtjev drugotuženog za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 450,00 KM uvećan za PDV, je odbijen na osnovu odredbe člana 397. stav 1. ZPP, u vezi sa članom 387. stav 1. istog zakona, obzirom da ovi troškovi nisu bili nužni za vođenje parnice, niti od značaja za zaštitu prava drugotuženog u postupku po ovom pravnom lijeku.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić